

אי"כ

— שיח —

וזהו המיוחד דווקא בערבה שקבעו לו במקדש יום ערבה מיוחד. כי עיקר גדולתו של הקב"ה שגם העכו"ם ידעו גדולתו עד שיתקיים בחי' הכתוב בבית המקדש כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים. כי אזי כשנתגלה ומאיר אור הצדיק ונתבטלים כל הבעלי הגאווה והמינים המונעים מללכת לצדיקים אזי נתגלה ביותר אור קדושת הצדיקים מה שפועלים בתפילתם בבחי' הכתוב באבימלך השב אשת האיש כי נביא הוא, נביא מלשון ניב שפתיים, ויתפלל בערך וחייה וכמב"פ. שזה הרמז נכלל בערבה שעליה אמרו רז"ל ערבה דומה לשפתיים, היינו בחי' ערבה הנ"ל בחי' ע-רבה הנ"ל, כי בזה נתגלה ביותר הארת השפתיים בחי' ניב שפתיים בחי' התגלות התפילה ע"י כח הצדיקים היודעים להתפלל כראוי, ואל תפילתם מתאוה הקב"ה ותפילתם ערבה ומתוקה לו.

אי"כ

— שיט —

וזה ענין הידוע מה שאמר רביז"ל לענין הושענא רבה שענינו העיקר הוא האמירה בפה ולא כשבועות שאז עיקר ענינו להיות נעורים כל הלילה בלימוד התורה. כי בהושענא רבה שהוא יום ערבה עיקר העבודה ביום זה הוא העבודה בשפתיים, ואז מחבבין את כל הירודים שערבה מהם כל שמחה ואין בהם לא טעם ולא ריח, ומראים חביבותם כלפי השי"ת ומגלין גדולתו יתברך אף להם.

אי"כ

— שב —

וזה היה עבודת דוד המלך עליו השלום להחיות כל הירודים, בבחי' הכתוב בו בברחו מפני אבשלום בנו שנקבצו ובאו אליו כל איש מר נפש ובורח וכל איש אשר לו נושה (שמואל א כב א). ולענינינו מרמז הדבר לכל איש אשר נשה ממקומו של עולם, וכל איש אשר נשה ושכח מעלתו הקדושה וכל איש חלוש כח שבישראל שהוא בחי' הנשים (וכמבואר בתורה נ"ו ע"י"ש), שהם כלל כל הירודים והנרדפים שערבה מהם כל שמחה, כולם נקבצו ובאו אליו. שזה בחי' הושענא רבה שאז יום אושפיזין שלו שהוא אושפיזינא דמלכא וידידו של הקב"ה כמשארז"ל, ואז נושעים כל המסתופפים בצילו והולכים אליו שיתפלל בעדם, ואינם כהבעלי גאווה שאינם הולכים לצדיקים. וע"כ הוא יום הושענא רבה שכולם נושעים בו אף אלו הקטנים והירודים שבישראל.

אי"כ

— שכא —

וזהו שיום הושענא רבה הוא יום התפילה הגדולה והוא גמר החיתום שחותרין אז לכל אחד לפי בחי' התפילה שלו גמר חתימה טובה. כי דוד הוא בחי' המב"פ בחי' חסדי דוד הנאמנים היפך הע"ז הגורמת לחרון אף, בחי' רגלין דקדושה, בבחי' ורחצו רגליכם - מן הע"ז, והיינו בחי' רגלין דקדושה להחיות כל הירודים

ובטור כתב הגדילה על המים - בזכות אגודתו והסתופפותו והתחברותו לצדיק ולאנשיו היינו בחי' משיא במיא.

אי"כ

— שיג —

וזה בחי' המובא (בכני יששכר חודש תשרי) הרמז שבחי' בית דבראשית שהוא בחי' כלליות התורה המתחלת בבית ומסיימת בלמד והוא בית רבתי, אשר ע"כ "בית רבתי" עולה בגימט "אתרוג הדס ערבה לולב", כי כלליות התורה נכלל בבית רבתי דבראשית ובו נרמזים כל הד' מינים וכנ"ל.

אי"כ

— שיד —

וזה בחי' הושענא רבא שאז הוא יום ערבה, ודוקא ערבה ועל ידו אמרו יופי לך מזבח יופי לך מזבח' כמשארז"ל (סוכה מה ע"א). שזה בחי' המב"פ שזה עיקר גדולתו יתברך שגם הרחוקים ידעו ויכירו גדולתו, שאלו הקטנים הרחוקים הם בחי' ערבה שאין להם לא טעם ולא ריח, ועל ידם עיקר היופי ועיקר גדולתו של השי"ת. כי עיקר גדולתו הוא שגם הרחוקים ידעו אותו יתברך כמב"פ.

אי"כ

— שיז —

וזהו שתיבת ערבה אותיות ע' רבה, כי ע"י בחי' התורה בחי' תורה שבנגלה שהיא בחי' עין בעין כמב"פ, בחי' מרדכי מר דרור בחי' עומר, עין-מור כמב"פ, ע"יז נתגלה בחי' הרב דקדושה והיינו 'רבה', וזהו ע'רבה. וע"יז נתבטל בחי' אבימלך וקורח וכל המינים המונעים מללכת לרב ולקבל ממנו, ולהכיר על ידו גדולתו של הקב"ה. וזהו בחי' המובא בריש ספר ליקוטי הלכות על הכתוב שחורה אני ונאווה, שזה בחי' יופי לך מזבח הנ"ל, ע"י שנתגלה גדולתו של השי"ת אפילו לאלו שהם בחי' ערבה, שאף על פי שערבה מהם כל שמחה ואין בהם טעם וריח אעפ"כ גם בהם נמצא בחי' 'ונאווה' בחי' יופי לך מזבח, וגם בהם יש ערבות ומתיקות להתקרב מחדש להשי"ת וללכת לצדיקים.

אי"כ

— שיז —

וזהו בחי' הושענא רבה, היינו הישועה הגדולה של ביטול לצדיקים ולרב שבדור שזהו ישועתינו. והיינו הושענא רבה ממש, והמתקת כל הדינים ע"י הישועה הגדולה שאנו זוכים להתקרב לצדיקים ולקבל מהם להכיר גדולתו של הקב"ה אף בשפלותינו הגדולה.

אי"כ

— שיז —

וע"כ תיכף אחר הושענא רבה הוא שמחת תורה, כי עתה נתגלה בחי' התורה בבחי' ידן ורגלין ממש שזה בחי' השמחה הגדולה שבשמחת תורה שמכין כף אל כף ואז מקיימין בפועל ממש בחי' לבו נשא את רגליו וזוכין להתחיל התורה מחדש שהיא מתחלת בב' דבראשית שהיא ב' רבתי, וכנ"ל.

שהם בבחי' אסתר - מה ירך בסתר בחי' רגליה יורדות מות המבו"פ, להמשיך גדולתו יתברך אף בהם, שזה בחי' רגלין דקדושה ומתעלין כולם על ידו לבחי' ידין דקדושה, שהוא בחי' ויהי ידיו אמונה, שזה בחי' ידין ורגלין שיש בתורה בחי' נגלה ונסתר כמבו"פ.

- שכב -

א"כט

וזה בחי' ספר תהילים שהוא חמישה ספרים שכתב שהם כנגד חמישה חומשי תורה, כנגד בחי' ידין ורגלין שבתורה. וזה שכתב רבינו בתורה ע"ג ח"ב, מי שרוצה לזכות לתשובה יהיה רגיל באמירת תהילים. עיי"ש שכתב שאפילו מי שאין לו שום התעוררות לתשובה יתעורר לתשובה ע"י אמירת תהילים, שזה שאין לו שום התעוררות הוא הוא בחי' הערבה ממש שאין לה שום טעם וריח, ועתה ע"י אמירתו אמירת תהילים יתעורר לתשובה, כי ערבה דומה לשפתיים, וע"י ניב שפתיו בלבד בספר תהילים הכלול מבחי' ידין ורגלין כנ"ל ומבחי' התורה כנ"ל, יתעורר אף הוא לתשובה שלימה באמת ויזכה להגיע לשער התשובה השייך לו (כמבואר שם בסימן ע"ג).

- שכג -

א"לד

וע"כ נוהגין ישראל לומר אף באמירה בלבד כל ספר התהילים בליל הושענא רבה, כי עי"ז יזכו כולם ממש לתשובה שלימה באמת ולגמר חתימה טובה באמת.

- שכד -

א"לא

וזהו שביום הושענא רבה שהוא גמר החיתום אחר עצמנו ביום כיפור צום יום הכיפורים הקדוש, ואז התענית בקדושה והועיל לנו באמת להריק השק שהוא הגוף מכל התאוות, ואז לא נשאר השק מלא חורים כמו תעניותיו של בעל הגאווה המבו"פ, ע"כ מנהג ישראל לאכול אז כיסנים 'קרעפלאך' ממולא בשר, והיינו להורות ולרמז על ענין השק שאינו מלא חורים אלא נתרוקן הגוף והשק כראוי מכל תאוותיו. ואז נאמר על כל המתענים "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו". ולא נשאר בהם שום חורים ח"ו.

- שכה -

א"לב

והנה כשנתבונן נראה עוד איך שמבואר בפנים כל הדי' מינים. כי בחי' הלולב הוא בחי' רישא דרומחא וכנ"ל, וגם כי לולב אותיות לו-לב. שזה בחי' ל"ו צדיקים שבדור המקושרים בתורה המתחלת בבי"ת ומסיימת בלמ"ד כמבואר פנים. אתרוג, הוא בחי' המבו"פ על הכתוב אל תבואני רגל גאווה שהוא ר"ת אתרוג כידוע, מה גם שאמרו רז"ל (מדרש אגדה ויקרא פרק כג ד"ה ד"א ולקחתם לכם) אתרוג דומה ללב שהוא גם בחי' לב הנ"ל. הדס, מרמז על אסתר כי הדסה זו אסתר כמ"ש רז"ל וכמבו"פ. וגם כי הדס ע"ה בגימט' חיים עם הכולל שזה

- שכו -

א"לג

ויש לרמז לפי הנ"ל והמבו"פ מה ששמעתי בשם מדרש פליאה, הובא בישמח משה (דף לד.) בשם קהלת משה המפורסם. לא נתקררה דעתו של איוב עד שאמר לו הקב"ה בסכת בסכת בסוכות. והיינו שאיוב שהיו עליו דינים קשים ומרים כאלו והתגברות החרון אף כל כך, לא נתקררה דעתו שמא ח"ו פגם בבחי' קוצא דאות ד' ונעשה אצלו מאחד אחר ח"ו, ומחמת זה מתגבר עליו כל כך החרון אף, ולא נתקררה דעתו עד שאמר לו הקב"ה שאין הדבר כן, כי אף עדיין הוא בכלל שנים כהלכתן ושלישית אפילו טפח שהוא בחי' ציורא דאות ד' וכנ"ל, ועדיין מאיר בו קוצא דאות ד' ונכלל באחד, ובזה נתקררה דעתו, שידע שיסורין הם מחמת דבר אחר ולא מחמת פגם האמונה ח"ו. כי עיקר הלימוד של בסכת בסוכות מזה למדו רז"ל (סוכה דף ו') ההיתר של שנים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, כי בשלושה אין מחלוקת ורק בשנים (ושלישית אפילו טפח) המחלוקת שבגמ' ורבנן דרשוהו מבסכת בסכת בסוכות הנ"ל.

- שכז -

א"לד

וראה בזוהר (פנחס רנ"ה) שמם סתומה שהוא בחי' רוח-מם המבו"פ שהוא בחי' רוח הצדיק שממנו תוצאות הרוח - מארבע רוחות בואי הרוח וכו'. הוא בחי' ד' דפנות הסוכה. ודו"ק.

- שכח -

א"לה

וראה עוד ברבינו בחיי (פרשת דברים ט"ז), ששלישית אפילו טפח מרמז על הקוצא דאות ד', ולעניינינו היינו בחי' הרמז לקוצא דאות ד' הנ"ל. וראה בתוס' יו"ט (אהלות י"ד, ה') שיש שטפח היינו זיז כל שהוא שגם לזיז כל שהוא קרינן טפח, וטפח לאו דווקא, וכן במשנ"ב סימן שסג ג.

- שכט -

א"לו

ולפי המבואר בפנים יתיישב ביותר לשון רז"ל הקדושים שאמרו, כל העולם עומד על עמוד אחד וצדיק שמו, והיינו עמוד אחד בחי' קוצא דאות ד' שממנו נעשה מאחר אחד, והיינו עמוד-אחד, עמוד הגורם לאחד, כי גם לשון עמוד לאו דווקא כי נקרא עמוד אף בפחות מעשרה ואף בפחות מד' על ד' כדמשמע בגמ' שבת ועירובין. ומצינו גם לשון עמוד, בעמוד הבצל שיש ששיעורו כל שהוא (במסכת עוקצין בתחלתו), ואין לו שיעור לא למטה ולא למעלה. וע"כ תמיד כשרצו להגדיר את העמוד נתנו בו שום שיעור כמו עמוד עשרה, פחות מעשרה (וראה בשע"צ שו"ע סי' שע"ה ועוד).

- של -

אירלז

וזה שאמרו רז"ל (סוכה ל"ג) ערבי נחל מכל מקום, ואף כמושה כשירה בערבה (שם). לרמז על תכלית דיוטא התחתונה שכולם כשרים לאגד הלולב המרמז על הצדיק שמתקרב אליו מכל דרגא ומכל מקום שהוא, עד שגם הוא יזכה לידע גדולתו של הקב"ה ויתקיים על ידו גדול ה' ומהולל מאוד - אף מסטרא דמותא. וכמב"פ.

- שלא -

אירלח

ויש לרמז ענין ההקפה שבמקדש בערבה שהיתה כל ז' ימי החג כמשארז"ל. לרמז על ביטול כל הע"ז בתכלית, שהם בחי' ז' בתי עכו"ם וכמבואר בתורה י"א, שע"י הגאווה עי"ז נתגבר בחי' ז' שנין ז' בתי עכו"ם עי"ש. וע"כ מקיפין המזבח ז' פעמים לרמז על זה שמגלין גדולתו של הקב"ה לכל בחי' הבתי עכו"ם לאיזה דרגא נמוכה שהיא שגם משם יכולין להתקרב אליו ולהכיר גדולתו. שזה עיקר גדולתו של הקב"ה שגם הרחוקים ידעו אותו, שזה עצמו בחי' יתרו שבא ונתגייר אף שהיה ראש לכל הבתי עכו"ם, כי לא היתה ע"ז שלא עבדה כמו שאמרו רז"ל (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו מס') דעמלק פרשה א ד"ה עתה ידעתי על הכתוב עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים, היינו מכל הז' בתי עכו"ם שהם כלליות כל הע"ז שבעולם. וע"כ כנגדם ולביטולם ולתקות כל הירודים שנפלו בהם מקיפים הערבה ז' ימים, ודווקא במקדש ששם יתקיים לכל הרחוקים הכתוב "כי בייתי בית תפילה יקרא לכל העמים".

- שלב -

אירלט

וזהו שאיתא במסכת סופרים שצריך להיות עשרת בני המן בשיתא שיטין, ששה דייקא כנגד הו' הנ"ל, כדי להכניע בחי' עמלק שהוא בחי' ו' מוסיף ודו"ק. (וכגירסא זו הובא גם בפסקי רבינו אביגדור בסופו עי"ש).

- שלג -

אירמ

והנה ראה דבר פלא המובא בפ"י הטור על התורה שכל סיבת הדבר ששינה משה שמו של הושע שהוסיף לו י' ונקרא יהושע היה עבור זה שיצא שמו של הושע בעולם על נוצחו את עמלק ולכך שינה משה את שמו

שלא יכירוהו ונקרא יהושע. והוסיף לו דייקא אות י' והיינו כמבואר לעיל כי בזה שניתוסף בו היוד בחי' שפלות שהוא בחי' קוצא דאות ד' בזה הכניע את עמלק בחי' ו' מוסיף ודו"ק.

- שלד -

אירמא

(כ"ח אדר ציריך תשס"ז)

וזה בחי' והנשיאים הביאו ופירש"י הנשאים חסר יוד, על שלא נזדרזו להביא נדבתם עי"ש והיה בזה משום גאווה שלהם וראה בכלי יקר ריש פרשת תרומה וכן בפרשת ויקהל שדווקא נחסר אות י' משמם כי אות י' היא האות היחידה שמשם הויה שהיה בתיבת נשיא ואותו החסיר. ועי"ש שכתב שצורת אות היוד הוא בצורתה קטנה וכפופה. שזה לרמז על שפלות וענוה, וע"כ נחסר זה האות משמם, ולענינינו מתבאר היטב, כי בגאותם פגמו בבחי' היוד היינו בבחי' הקוצא דאות ד" כדי שיהיה אחד' בד' ולא ת"ו אחר בר' כמבואר פנים והבן.

- שלה -

אירמב

וראה לשון קדשו של רבינו האריז"ל בליקו"ת (הושע י"ב) וז"ל לכלליות כל הדרוש. הנה ד' דאחד ור' דלא תשתחוה לאל אחר' הם אתון רברבין, והנה שבט אפרים היו מוחקין העוקץ של אחורי ד' דאחד ונעשה אחר' ח"ו וכן הר' דאחר' הוסיפו לו עוקץ ונעשה אחד', לא תשתחוה לאל אחד (ח"ו), וזהו 'סבבוני בכחש אפרים' שהוא שקר גמור להקיף ולעיגול ד' לעשותו ר', אך בית ישראל לא רצו לשנות האותיות ממש אלא ששמו הר' ד'אל אחר' בד' דאחד, וד' דאחד בר' ד'אל אחר וזהו במרמה, שהוא מרמה ברמאות, להחליף האותיות. ויהודה עוד ר"ד עם אל' שהניח הר' והד' במקומם, זה באל אחר' וזה באחד'. ועם קדושים' שהוא ד' דאחד 'נאמן' שהניח האחדות במקומו. ע"כ.

ולפי כל הנ"ל ראה לקשר כל הנ"ל יחדיו בשמות אבימלך המבואר פנים שהוא נוטריקון אבי-מלך. וזהו בחי' פגם אבי-רם. ופגם אלי-מלך. וזה בחי' צעקת אבי-אסף, ואחיר-רם, ואחיר-תופל. וזהו בת אבי-חיל הנאצר באסתר הכשרה ודו"ק בכל הנ"ל היטב היטב.

תם ולא נשלם

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

תורה יא

תקון ס"ט (ק"ב ע"א) אינון בעירן דלא מסתכלין ולא ידעין אלא "בתבנא" דאורייתא דאיהי קליפה מלבר ומוץ דילה וכו'. ועי' בביאור הגר"א דזה קאי על הפשט שבתורה וכו'. וע"ש.

אירמג

א

סעיף א. תבן אתה מכניס לעפריים בחינת תבונות התורה. ראה בערכי הכינויים ערך חטה וערך תבן. שנגלות התורה נקרא בשם תבן. (ועיין גם בתיקו"ז